

EVROPSKÝ PARLAMENT

2009 - 2014

Výbor pro životní prostředí, veřejné zdraví a bezpečnost potravin

2011/2108(INI)

14. 7. 2011

STANOVISKO

Výboru pro životní prostředí, veřejné zdraví a bezpečnost potravin

pro Výbor pro zemědělství a rozvoj venkova

o zdraví včel a problémech v odvětví včelařství
(2011/2108(INI))

Navrhovatelka: Julie Girling

PA_NonLeg

NÁVRHY

Výbor pro životní prostředí, veřejné zdraví a bezpečnost potravin vyzývá Výbor pro zemědělství a rozvoj venkova jako věcně příslušný výbor, aby do svého návrhu usnesení začlenil tyto návrhy:

1. připomíná obavy, že pokud nebude zvýšená úmrtnost včel a přírodních opylovačů v Evropě pod kontrolou, bude mít závažný negativní dopad na zemědělství, produkci a zabezpečení potravin, na biologickou rozmanitost, udržitelnost životního prostředí a na ekosystémy;
2. domnívá se, že zdraví včel by mělo být považováno za významný bioukazatel stavu našeho životního prostředí a udržitelnosti zemědělských postupů;
3. domnívá se, že je důležité přijmout naléhavá opatření na ochranu zdraví včel, která zohlední zvláštnosti včelařství, rozmanitost zapojených subjektů a zásady proporcionality a subsidiarity;
4. vzhledem k tomu, že na evropské úrovni chybí reprezentativní a srovnatelné údaje o úbytku včelích kolonií, trvá na nutnosti tento úbytek kvantifikovat a zavést vhodný způsob kvantifikace společný pro všechny členské státy;
5. zdůrazňuje skutečnost, že kromě domestikovaných včel rychle ubývá rovněž populací divokých včel, čmeláků a dalších důležitých opylovačů (např. motýlů a pestřenkovitých);
6. vzhledem k tomu, že hospodářský dopad opylování včelami je vysoký, avšak v současné době tato služba opylování nemá tržní hodnotu, ačkoli z ní má prospěch a závisí na ní celá řada odvětví, domnívá se, že služba, kterou poskytují zemědělci prostřednictvím výživy včel, by měla být ekonomicky zohledněna;
7. vítá sdělení Komise o zdraví včel (KOM(2010)0714) a připomíná usnesení Parlamentu ze dne 25. listopadu 2010 o situaci ve včelařském odvětví¹; potvrzuje potřebu udržitelných zemědělských postupů s cílem chránit přírodní zdroje, biologickou rozmanitost a zemědělské ekosystémy a podporovat odborné vzdělávání a dovednosti;
8. uznává vědecký konsenzus, že ztráty na včelstvech nelze přičítat jedinému faktoru, ale jsou způsobeny mnoha faktory, včetně:
 - parazitů, zejména roztoče *Varroa destructor* a houby *Nosema ceranae*, které oslabují imunitní systém včel a způsobují šíření viru, který může vést při absenci zásahu do tří let k úhynu kolonie;
 - nedostatku dostupných a levných veterinárních léčivých přípravků proti varroóze a vhodné léčby, která je povolena a je uzpůsobena pro včely;
 - snížení množství přírodní potravy způsobenému působením změny klimatu a spoléhání se na monokulturní zemědělství, které posiluje používání GMO

¹ Přijaté texty, P7_TA(2010)0440.

a ošetřování osiva produkty na ochranu rostlin, což vede k oslabení zdraví včel v důsledku nedostatku potravy, její rozmanitosti a prodlužování vzdálenosti zdrojů potravy, a posiluje náchylnost včel vůči dalším faktorům;

- ztráty biologické rozmanitosti jakéhokoli druhu s dopadem na dostupnost a kvalitu zdrojů pylu;
 - přípravků na ochranu rostlin, včetně neonicotinoidových (clothianidin, thiacloprid, imidacloprid, thiamethoxam), fenylpyrazolu (fipronil), pyrethroidů a účinných látek, jako je chlorpyrifos a dimethoát, s letálními účinky (úhyn v důsledku akutní či chronické otravy účinnou látkou obsaženou v přípravcích na ochranu rostlin) nebo subletálními účinky (dopady na imunitní systém nebo chování včel), a to přímo nebo prostřednictvím kontaminované vody, gutačních kapének, nektaru a pylu;
 - elektromagnetických polí, jež mohou narušit orientaci a navigaci včel;
 - geneticky modifikovaných plodin, zejména Bt plodin, jež ovlivňují schopnost včel učit se, a mají tak subletální dopady;
9. vzhledem k vlivu pesticidů na vývoj včelích kolonií a larev připomíná význam toho, aby do systému posuzování pesticidů bylo zahrnuto chronické vystavení včel a jejich larev pesticidům; žádá rovněž o zohlednění nových způsobů vystavení včel (např. gutace) do systému posuzování; žádá o zavedení osvědčených postupů zkoušení při posuzování dopadů na včely, zejména povinnosti předkládat úplný přehled odborné literatury a výsledků všech zkoušek, jimiž žadatel prošel;
10. žádá o vypracování harmonogramu vedoucího k definitivnímu ukončení prodeje neurotoxických pesticidů a přípravků používaných v zemědělství, jež tyto látky obsahují;
11. zdůrazňuje důležitost posílené spolupráce mezi včelaři, zemědělci, průmyslem, úřady a vědou, a to s cílem zjistit příčiny zvýšeného úhynu populace včel a na základně těchto zjištění vypracovat vhodná řešení tohoto problému;
12. požaduje podporu programů výzkumu parazitů a onemocnění včel, jakož i prostředky pro boj proti nim, a vytvoření znalostní základny o fyziologii včel ve spolupráci s členskými státy, ale také mimo Evropskou unii, zejména prostřednictvím podpory světového programu COLOSS a posílení spolupráce mezi vnitrostátními laboratořemi na vytvoření platformy pro sdílení znalostí a sítě odborníků;
13. podporuje zřízení referenční laboratoře EU (EURL) pro zdraví včel¹ s cílem lépe porozumět faktorům ovlivňujícím zdraví včel a tomu, jak k nim účinně přistupovat, tím, že zlepší koordinaci monitorovacích a výzkumných programů v oblasti chovu včel, včetně včelařských organizací, jež jsou prováděny v členských státech, a tyto programy harmonizuje; vyzývá Komisi, aby aktivně podporovala větší míru sdílení informací mezi členskými státy, laboratořemi a chovateli včel o ekotoxikologických studiích a dalších

¹ EURL jsou zásadním nástrojem řízení rizik v oblasti zdraví zvířat a hrají významnou úlohu, pokud jde o vědeckou a technickou podporu v oblasti zdraví zvířat (např. dohled nad nemocemi). EURL pro zdraví včel zřídila Komise na období 5 let od 1. dubna 2011.

faktorech ovlivňujících zdraví včel, aby zajistila volný přístup k ekotoxikologickým studiím obsažených v žádostech o povolení s cílem umožnit informovanou a nezávislou vědeckou kontrolu; vyzývá k nezávislému a včasnému výzkumu úhynu včel;

14. je toho názoru, že programy pro sledování včelích nákaz a výzkum by měly být harmonizovány za účelem výměny osvědčených postupů a zkušeností mezi členskými státy EU;
15. vyzývá výše uvedenou laboratoř, aby vypracovala normalizovaná kritéria pro dobré životní podmínky včel, na jejichž základě by mohl být potřebným včelařům poskytnut přístup k platbám na základě nařízení (ES) č. 1698/2005 ze dne 20. září 2005 o podpoře pro rozvoj venkova;
16. zdůrazňuje, že studie včelích populací by měly prošetřit různé možné faktory s cílem vyjasnit, jaké druhy zemědělství nejvíce prospívají zdraví včelích populací v jejich okolí;
17. vyzývá Komisi, aby předložila zprávu, jež uvede, jaký dopad bude mít na včely změna klimatu předpovídaná pro následující desetiletí Mezivládním panelem OSN pro změnu klimatu;
18. vyzývá Komisi, aby podporovala a provedla nezávislý dlouhodobý vědecký výzkum účinků elektromagnetického pole na včely a přírodní opylovače;
19. vyzývá Komisi, aby při stanovování priorit pro 8. rámcový program pro výzkum zohlednila zdraví a zdravou výživu a aby podporovala výzkum zdraví včel a příčin jejich rostoucího úhynu, včetně rozvoje nových metod kontroly včelích nákaz;
20. žádá vypracování globální strategie týkající se léčivých přípravků pro včely; taková strategie by měla pro každou nákazu včel stanovit podmínky použití přípravků, v nichž musí být vyjasněny vhodné způsoby léčby;
21. podporuje reprodukční programy zaměřené na odolnost vůči nákazám a parazitům, zejména vůči varroáze;
22. žádá navýšení podpory pro veterinární léčbu za účelem omezení negativních dopadů nákaz a parazitů;
23. vyzývá Komisi, aby v rámci příští revize veterinárního fondu Evropské unie prověřila možnost, aby se tento fond vztahoval na včelí nákazy;
24. vítá záměr Komise zavést maximální limity reziduí pro používání léčivých přípravků prostřednictvím „kaskádového“ postupu s cílem vyloučit stávající právní nejistotu, jež brání v léčbě nemocných včel;
25. zdůrazňuje, že evropské včelařské odvětví zůstává převážně neregulované, což brání používání registrovaných veterinárních přípravků pro včely a dalším preventivním zdravotním opatřením;
26. vyzývá Komisi, aby propagovala opatření na podporu malých a středních podniků s cílem posílit inovace a vývoj nových specifických veterinárních léčiv pro včelí nákazy;

27. zdůrazňuje obavy, že vzhledem k vysokým nákladům na založení včelařského podniku vstupuje do tohoto odvětví stále méně lidí, což vede k nedostatku úlů potřebných pro opylování životně důležitých zemědělských plodin;
28. uznává zásadní úlohu profesionálního včelařského odvětví a rostoucí potřebu chránit, udržovat a podporovat jeho udržitelnost prostřednictvím vhodných vzdělávacích programů a programů financování;
29. naléhá na Komisi, aby našla tvůrčí a účinné způsoby podpory včelařství jako povolání a odborné přípravy nových včelařů;
30. zdůrazňuje, že vzdělávání v oblasti chovu včel musí jít nad rámec včelařského a zemědělského odvětví s cílem usnadnit působení veřejnosti a její účast na budování vhodnějších lokalit pro hnízdění a pastvu včel v městských oblastech;
31. považuje za nezbytné zajistit rozšíření odborné přípravy pro včelaře ve všech členských státech, neboť řízení včelařství je v rukách včelařů a dobré řízení včelařství, zejména prostřednictvím uplatňování osvědčených postupů a respektování platných nařízení, je zásadní pro zdraví včel;
32. naléhá na Komisi, aby přijala opatření k problému nekalé soutěže, pokud jde o včelařské produkty dovážené na trh Společenství z oblastí mimo Evropskou unii;
33. vzhledem k tomu, že ze 700 000 evropských včelařů je 97 % neprofesionálů a vlastní 67 % úlů, požaduje, aby byly ve spolupráci s referenční laboratoří EU v Sophia Antipolis a vnitrostátními institucemi vypracovány pokyny ohledně osvědčených včelařských a hygienických postupů, které by vzaly v úvahu zvláštní aspekty včelařství, různé zúčastněné aktéry a zásady proporcionality a subsidiarity; zdůrazňuje potřebu omezit ničení včelích lokalit a zachovat více přírodních oblastí ve městech a na venkově; zdůrazňuje rovněž potřebu zohlednit hlavní socioekonomické aspekty a potřebu zachování konkurenceschopnosti tohoto odvětví na globálním trhu;
34. zdůrazňuje, že cílená regulační opatření mohou pomoci vytvořit pobídky pro místní a regionální orgány při vytváření lokalit poskytujících volně rostoucí potravu;
35. zdůrazňuje význam podpory opatření určených pro podporu biologické rozmanitosti s ohledem na skutečnost, že zdraví včel prospívá směs různých pylů a rostlin;
36. zdůrazňuje, že počet opylovacích druhů v celém světě znepokojivým tempem klesá, přičemž důvodem je používání pesticidů a geneticky modifikovaných organismů, jež negativně ovlivňují včelí populace;
37. zdůrazňuje, že narůstá množství vědeckých důkazů o tom, že včely, které mají přístup ke směsi pylu z různých rostlin, jsou zdravější než včely, které se živí jen jedním druhem pylu; vyzývá Komisi, aby podrobně sledovala vývoj a podporovala výzkum v této oblasti; zdůrazňuje, že by měl být proveden další výzkum a přezkum s cílem zajistit, aby GMO nepoškozovaly populaci včel; uznává, že monokultury jakéhokoli typu snižují biologickou rozmanitost a tedy i přístup k medonosným rostlinám, což by mohlo mít dopad na včely; vyzývá Komisi, aby do centra SZP postavila udržitelné zemědělské postupy a aby uznala

potřebu podporovat řádné hospodaření s půdou a další agro-environmentální režimy¹ za účelem zlepšení přístupu k medonosným rostlinám a zvýšení biologické rozmanitosti;

38. jednoznačně podporuje obezřetné právní předpisy EU a důkladné vědecké posuzování rizika, pokud jde o geneticky modifikované organismy (GMO); poukazuje na to, že monokultury s sebou nesou riziko nedostatečného opylování a vedou k vymírání medonosných rostlin;
39. vyzývá Komisi, aby podporovala další nezávislý vědecký výzkum dlouhodobých účinků geneticky modifikovaných plodin, zejména rozšíření Bt toxinů prostřednictvím pylu na včelách a přírodních opylovačích obecně, na součinnost mezi různými přípravky na ochranu rostlin a na souvislosti mezi expozicí přípravkům na ochranu rostlin a patologiemi; vyzývá k uvalení moratoria na pěstování geneticky modifikovaných plodin v případě, že tyto studie odhalí negativní dopady na zdraví včel;
40. zdůrazňuje, že pokud nelze prokázat, že geneticky modifikované organismy (GMO) představují významný faktor poklesu počtu včelích kolonií, je nezbytné vyřešit problémy, jimž čelí včelaři, totiž rozptylování pylu včelami sbírajícími pyl a pravděpodobnost kontaminace pylu;
41. připomíná nová ustanovení nařízení (ES) č. 1107/2009 pro hodnocení účinných látek přípravků na ochranu rostlin a přípravků na ochranu rostlin jako takových, a to nejen pokud jde o jejich akutní dopady, ale také s ohledem na jejich chronické dopady na přežití a rozvoj kolonií, při zohlednění účinků na včelí larvy a chování včel; zdůrazňuje však, že:
 - a) požadavky týkající se údajů, jež mají být za tím účelem přiměřeně změřeny, budou použitelné nejdříve na konci roku 2013,
 - b) vhodné testovací protokoly je stále potřeba v mezičase vytvořit, a
 - c) nová ustanovení se budou vztahovat pouze na nové látky, obnovu stávajících schválení nebo povolení nových přípravků na ochranu rostlin nebo jejich obnovu, a stávající schválení/povolení tak nebudou v budoucnosti řádným způsobem mnoho let posuzována, pokud nebudou specificky přezkoumána;
42. vyzývá Komisi, aby přezkoumala schválení všech účinných látek podezřelých z toho, že přispívají ke ztrátám včelích kolonií, v souladu s novými ustanoveními a požadavky na údaje obsaženými v nařízení (ES) č. 1107/2009, a to jakmile budou tyto požadavky na údaje použitelné;
43. vítá ustanovení o nezávislém hodnocení nově požadovaného výzkumu odborníky Evropského úřadu pro bezpečnost potravin (EFSA);
44. žádá úřad EFSA, aby při nezávislém hodnocení nových požadavků na údaje o bezpečnosti včel a metod testování pesticidů před povolením zohlednil výzkum a informace získané EURL;

¹ Agro-environmentální režimy podporují lepší péči o živé ploty, zvýšené pěstování luštěnin a lepší spolupráci mezi včelaři a zemědělci.

45. zdůrazňuje význam udržitelného zemědělství a používání pesticidů a vyzývá k úplnému provedení směrnice 2009/128/ES o udržitelném používání pesticidů, jejímž cílem je dosažení udržitelného používání pesticidů prostřednictvím omezení rizik a dopadů používání pesticidů na životní prostředí, včetně včel, a to zejména, pokud jde o opatření na podporu odborné přípravy a vzdělávání zemědělců a spolupráce se včelaři;
46. připomíná směrnici Evropského parlamentu a Rady 2009/128/ES ze dne 21. října 2009, kterou se stanoví rámec pro činnost Společenství za účelem dosažení udržitelného používání pesticidů, a zejména její článek 14, který stanoví povinnost všech zemědělců uplatňovat obecné zásady integrované ochrany rostlin nejpozději od roku 2014, a článek 9, který všeobecně zakazuje letecký postřik;
47. rozhodně podporuje uplatňování zásady předběžné opatrnosti, pokud jde o používání pesticidů, a souhlasí s Komisí, že používání pesticidů v zemědělství by mělo být považováno za jeden z faktorů ovlivňujících zdraví včel; domnívá se, že používání pesticidů by mělo být zohledněno přinejmenším s cílem objasnit, zda a do jaké míry mohou mít na zdraví včel vliv; zvláštní pozornost je nutné věnovat používání neonicotinoidových pesticidů, jež by mohly způsobit poruchy trávení a hormonální poruchy; zdůrazňuje, že dlouhodobé účinky systemických pesticidů jsou podceňovány a mohou být zčásti příčinou poklesu populace včel;
48. vyzývá Komisi, aby ctila zásadu předběžné opatrnosti a uložila celoevropský zákaz používání neonicotinoidových pesticidů do doby, než nezávislé vědecké studie prokáží, že v důsledku jejich používání nedochází k chronické toxické expozici včel, a že jejich používání nepředstavuje nebezpečí pro životní prostředí a veřejné zdraví;
49. znovu potvrzuje, že Komise pokládá včelu za domestikovaný druh, a patří tedy mezi hospodářská zvířata, což usnadňuje přijímání opatření na zlepšení zdraví a životních podmínek a na ochranu včel¹ a zvyšuje informovanost o ochraně přírodních opylovačů; požaduje proto vytvoření strategie na ochranu zdraví včel a zohlednění zvláštností včelařského odvětví v právních předpisech v oblasti zemědělství a zvěrolékařství, zejména pokud jde o náhradu ztrát zemědělců;
50. přeje si zahrnout podporu ekologických zemědělců do rozpočtu pro společnou zemědělskou politiku (SZP) na období 2013–2020;
51. zdůrazňuje význam stávajícího financování EU pro podporu výroby a prodeje včelařských produktů, nicméně zdůrazňuje potřebu zajistit, aby každý členský stát použil tyto finanční prostředky tak, jak bylo zamýšleno;
52. zdůrazňuje potřebu dalšího financování agro-environmentálních programů podporujících biologickou rozmanitost, jako je například využívání rostlin, které lákají včely;
53. připomíná své usnesení ze dne 8. března 2011 o deficitu bílkovinných plodin v EU: jak

¹ Prostřednictvím iniciativ, jako je strategie EU v oblasti zdraví zvířat (2007–2013), která napomáhá poskytovat jednotný a jasný regulační rámec pro zdraví zvířat, zlepšuje koordinaci a účinné využívání zdrojů příslušnými evropskými agenturami a zdůrazňuje význam zachování a zlepšení diagnostické schopnosti.

vyřešit dlouhodobý problém?¹, a zejména bod odůvodnění AF, kde se uvádí: „vzhledem k tomu, že vedle pěstování obilovin a kukuřice pro výrobu krmiv a energie může mít pro životní prostředí a pro zemědělství značné ekologické a agronomické výhody využití rozšířeného systému střídání plodin, smíšeného pěstování v zemědělských podnicích a jetelotravních směsí, což je třeba podporovat, protože pěstování luštěnin v rámci systému střídání plodin může zabránit chorobám a přispět k regeneraci půdy a může mít také kladný vliv na opylovače a na ochranu klimatu“, a připomíná důležitost zachování střídání plodin jako klíčového prvku tzv. zelené složky společné zemědělské politiky do roku 2020;

54. vyzývá Komisi, aby do centra SZP umístila udržitelné zemědělské postupy a aby požádala všechny zemědělce EU, aby od roku 2014 uplatňovali jednoduchý balíček zemědělských postupů (včetně střídání plodin, stálé pastvy, krycích plodin nebo oblastí „zelené infrastruktury“) a posílili a rozvíjeli agro-environmentální opatření specifická pro včelařské odvětví, a to v duchu nové strategie EU týkající se biologické rozmanitosti; dále vyzývá Komisi, aby vybídla zemědělce, aby ze zapojili do agro-environmentálních opatření s cílem podpořit louky a okraje polí přívětivé vůči včelám, aby uplatňovali střídání plodin s vysokou biologickou rozmanitostí s luštěninami a aby používali nechemické alternativy;
55. vyzývá Komisi a členské státy, aby vypracovaly opatření pro zvýšení povědomí a informační opatření s cílem podpořit vyšší úroveň povědomí a větší smysl pro odpovědnost mezi příslušnými orgány a producenty, pokud jde o včelí nákazy a opatření dostupná pro jejich prevenci a léčbu;
56. požaduje vytvoření strategie zdrojů potravy pro včely s cílem podporovat dostupnou, blízkou, rozmanitou, vhodnou a kvalitní výživu, a to prostřednictvím lepšího obhospodařování zemědělské i nezemědělské půdy, např. začleněním problematiky výživy včel do infrastruktury „zeleného pásu“ a infrastruktury „modrého pásu“ prostřednictvím rozvoje oblastí vynětí půdy z produkce za účelem včelaření, kvetoucích živých plotů, medonosných meziplodin, travnatých pásů a rozvoje odborných znalostí mezi zemědělci za účelem sladění zemědělství a biologické rozmanitosti;

¹ Přijaté texty, P7_TA(2011)0084.

VÝSLEDEK KONEČNÉHO HLASOVÁNÍ VE VÝBORU

Datum přijetí	13.7.2011
Výsledek konečného hlasování	+: 32 -: 17 0: 5
Členové přítomní při konečném hlasování	Kriton Arsenis, Sophie Auconie, Pilar Ayuso, Paolo Bartolozzi, Sandrine Bélier, Nessa Childers, Bairbre de Brún, Esther de Lange, Anne Delvaux, Bas Eickhout, Edite Estrela, Karl-Heinz Florenz, Elisabetta Gardini, Gerben-Jan Gerbrandy, Julie Girling, Françoise Grossetête, Satu Hassi, Jolanta Emilia Hibner, Karin Kadenbach, Christa Kläß, Jo Leinen, Corinne Lepage, Peter Liese, Linda McAvan, Miroslav Ouzký, Vladko Todorov Panayotov, Antonia Parvanova, Andres Perello Rodriguez, Sirpa Pietikäinen, Mario Pirillo, Pavel Poc, Vittorio Prodi, Frédérique Ries, Anna Rosbach, Dagmar Roth-Behrendt, Horst Schnellhardt, Richard Seeber, Salvatore Tatarella, Åsa Westlund, Glenis Willmott, Sabine Wils, Marina Yannakoudakis
Náhradník(ci) přítomný(i) při konečném hlasování	Matthias Groote, Romana Jordan Cizelj, Riikka Manner, Marisa Matias, Miroslav Mikolášik, James Nicholson, Alojz Peterle, Michèle Rivasi, Crescenzo Rivellini, Giommara Uggias
Náhradník(ci) (čl. 187 odst. 2) přítomný(i) při konečném hlasování	José Bové, Lorenzo Fontana